

Ο περί της Προστασίας Προσώπων που Αναφέρουν Παραβάσεις του Ενωσιακού και Εθνικού Δικαίου Νόμος του 2022: Βασικές Πρόνοιες

14η Συνάντηση του Δικτύου Επαγγελματιών στον Τομέα Εργασιακών Σχέσεων και Διεύθυνσης Ανθρώπινου Δυναμικού (SLRNetwork)

Λουΐζα Χριστοδουλίδου-Ζαννέτου, Επίτροπος Νομοθεσίας

7 Νοεμβρίου 2023

ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

Tahis Photo by Unknown author is licensed under CC BY.

Δομή Παρουσίασης

1. Εισαγωγή
2. Πληροφοριοδότες: Προϋποθέσεις για την Εφαρμογή του Νόμου
3. Δικαιώματα Πληροφοριοδοτών
4. Υποχρεώσεις Εργοδοτών

**ΕΠΙΣΗΜΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΠΡΩΤΟ
ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ - ΜΕΡΟΣ Ι**

Αριθμός 4872	Παρασκευή, 4 Φεβρουαρίου 2022	23

Ο περί της Προστασίας Προσώπων που Αναφέρουν Παραβάσεις του Ενωσιακού και Εθνικού Δικαίου Νόμος του 2022 εκδίδεται με δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας σύμφωνα με το Άρθρο 52 του Συντάγματος.

Αριθμός 6(Ι) του 2022
ΝΟΜΟΣ ΠΟΥ ΠΡΟΒΛΕΠΕΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΥΝ ΠΑΡΑΒΑΣΕΙΣ
ΤΟΥ ΕΝΩΣΙΑΚΟΥ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Προοίμιο.	Για σκοπούς-
Επίσημη Εφημερίδα της Ε.Ε.: L305, 26.11.2019, σ. 17.	(α) εναρμόνισης με την πράξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τίτλο «Οδηγία 2019/1937/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23 ^{ης} Οκτωβρίου 2019 σχετικά με την προστασία προσώπων που αναφέρουν παραβάσεις του δικαίου της Ένωσης», και
	(β) καθίδρυσης ενός αποτελεσματικού πλαισίου ειδικής έννομης προστασίας εκείνων των εργοδοτούμενων στον δημόσιο ή στον ιδιωτικό τομέα, οι οποίοι προβαίνουν σε αποκάλυψη πληροφοριών και στοιχείων που περιήλθαν στην κατοχή τους ή υπέπεσαν, αντιστοίχως, στην αντίληψή τους εντός του εργασιακού τους χώρου, για τα οποία έχουν την εύλογη πεποίθηση ότι είναι αληθή και σχετίζονται με παραβάσεις του εθνικού δικαίου,
	Η Βουλή των Αντιπροσώπων ψηφίζει ως ακολούθως:
Συνοπτικός τίτλος.	1. Ο παρών Νόμος θα αναφέρεται ως ο περί της Προστασίας Προσώπων που Αναφέρουν Παραβάσεις του Ενωσιακού και Εθνικού Δικαίου Νόμος του 2022.

Μέρος Α: Εισαγωγή

Σκοπός Νόμου

- Δημιουργία αποτελεσματικού πλαισίου ειδικής έννομης προστασίας των εργαζομένων στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, που αποκαλύπτουν πληροφορίες και στοιχεία που έμαθαν εντός του εργασιακού τους χώρου, σχετικά με παραβάσεις εθνικού δικαίου ή του δικαίου της Ε.Ε.
- Ενσωμάτωση της Οδηγίας 2019/1937/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Οκτωβρίου 2019, σχετικά με την προστασία των προσώπων που αναφέρουν παραβιάσεις του δικαίου της Ε.Ε.
- Ο Νόμος εντάσσεται στο γενικότερο πλαίσιο πάταξης της διαφθοράς και προαγωγής της διαφάνειας.

Σκοπός Νόμου

- Προστασία του πληροφοριοδότη εντός του εργασιακού του χώρου.
- Ενθαρρύνει και διευκολύνει τους εργαζόμενους να υποβάλουν καταγγελίες για πιθανές παραβάσεις μέσα από ασφαλείς διαδικασίες, σε εμπιστευτικό πλαίσιο.
- Απαγορεύει οποιαδήποτε εκδικητική ενέργεια εναντίον τους από προϊστάμενους ή συναδέλφους τους.
- Προβλέπει ισχυρά μέτρα στήριξης.

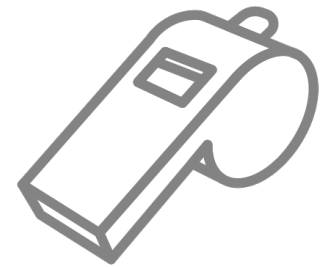

Μέρος Β: Εφαρμογή Νόμου

Ποια πρόσωπα προστατεύει ο Νόμος;

- Πληροφοριοδότης: «whistle-blower», «αναφέρων», «μάρτυρας δημοσίου συμφέροντος», «πληροφοριοδότης δημοσίου συμφέροντος».
 - Άρθρο 2 Ν. 6(Ι)/2022:
 - «**‘αναφέρων’** σημαίνει το φυσικό πρόσωπο το οποίο αναφέρει ή αποκαλύπτει δημόσια πληροφορίες, σχετικά με παραβάσεις, τις οποίες απέκτησε στο πλαίσιο των εργασιακών δραστηριοτήτων του»
- Πληροφοριοδότης είναι το φυσικό πρόσωπο το οποίο υποβάλλει «αναφορά» ή προβαίνει σε «δημόσια αποκάλυψη» πληροφοριών για τις οποίες έχει λάβει γνώση ή έχουν έρθει στην αντίληψή του μέσα από το εργασιακό πλαίσιο (στον δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα).

Βασικοί Ορισμοί

- «Αναφορά» σημαίνει την παροχή πληροφοριών, προφορικώς ή γραπτώς, σχετικά με παραβάσεις». → «αναφορά» = καταγγελία

- «Δημόσια αποκάλυψη» σημαίνει τη διάθεση στο κοινό πληροφοριών σχετικά με παραβάσεις».

Ποιος μπορεί να θεωρηθεί «πληροφοριοδότης»;

- Πληροφοριοδότες, μπορεί να είναι:
 - εργοδοτούμενοι στον ιδιωτικό, δημόσιο ή ευρύτερο δημόσιο τομέα,
 - αυτοτελώς εργαζόμενοι,
 - μέτοχοι εταιρειών,
 - πρόσωπα που ανήκουν στο διοικητικό/διαχειριστικό/εποπτικό όργανο ή σώμα μιας εταιρείας,
 - εθελοντές,
 - ασκούμενοι/ εκπαιδευόμενοι, είτε λαμβάνουν αμοιβή είτε όχι,
 - πρόσωπα που εργάζονται υπό την εποπτεία ή τις οδηγίες αναδόχων, υπεργολάβων και προμηθευτών,
 - πρόσωπα που απέκτησαν τις πληροφορίες στο εργασιακό πλαίσιο αλλά πλέον δεν εργάζονται ή δεν παρέχουν τις υπηρεσίες τους στον συγκεκριμένο εργοδότη,
 - πρόσωπα που απέκτησαν τις πληροφορίες κατά το στάδιο της διαδικασίας πρόσληψης ή οποιοδήποτε άλλο στάδιο πριν τη σύναψη της σύμβασης εργοδότησης ή έναρξης της εργασιακής σχέσης.

Ποια άλλα πρόσωπα μπορεί να προστατεύονται από τον Νόμο;

- Πρόσωπα που συνδέονται με τους πληροφοριοδότες:
 - «διαμεσολαβητές», δηλαδή άτομα που στήριξαν τον πληροφοριοδότη κατά την διαδικασία υποβολής της καταγγελίας και είχαν τηρήσει τη βοήθεια αυτή εμπιστευτική,
 - πρόσωπα τα οποία συνδέονται με τον πληροφοριοδότη, πχ. συνάδελφοι ή συγγενείς εξ αίματος ή εξ αγχιστείας μέχρι τέταρτου βαθμού (δηλαδή γονείς, αδέρφια, θείοι, και πρώτα ξαδέρφια),
 - νομικά πρόσωπα τα οποία ο πληροφοριοδότης έχει στην ιδιοκτησία του ή με τα οποία συνδέεται.

Ποιο πρέπει να είναι το περιεχόμενο της καταγγελίας/αναφοράς;

- Παραβάσεις εθνικών κανόνων σχετικά με:
 - διάπραξη ποινικού αδικήματος (π.χ. πράξεις διαφθοράς),
 - παράβαση νομικής υποχρέωσης που επιβάλλεται από τους νόμους ή τους κανονισμούς της Δημοκρατίας,
 - παράβαση που θέτει ή πιθανόν να θέσει σε κίνδυνο την ασφάλεια ή την υγεία οποιουδήποτε προσώπου,
 - παράβαση που προκαλεί ή πιθανόν να προκαλέσει ζημιά στο περιβάλλον.
- Παραβάσεις ενωσιακού δικαίου σχετικά με:
 - δημόσιες συμβάσεις,
 - χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, προϊόντα και αγορά,
 - νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (money laundering),
 - χρηματοδότηση τρομοκρατίας,
 - ασφάλεια των προϊόντων,
 - ασφάλεια των μεταφορών,
 - προστασία του περιβάλλοντος,
 - προστασία από την ακτινοβολία και πυρηνική ασφάλεια,
 - ασφάλεια των τροφίμων, ζωοτροφών, υγείας και μεταχείρισης των ζώων,
 - δημόσια υγεία,
 - προστασία καταναλωτών,
 - προστασία της ιδιωτικής ζωής, των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και ασφάλειας των συστημάτων δικτύου και πληροφοριών,
 - διαφύλαξη των οικονομικών συμφερόντων της Ε.Ε.,
 - ανταγωνισμός και κρατικές ενισχύσεις,
 - φορολογία των εταιρειών ή διακανονισμοί με σκοπό την απόκτηση φορολογικού πλεονεκτήματος.

Εξαιρέσεις:

Ο Νόμος **δεν εφαρμόζεται** για καταγγελίες σχετικά με:

- παραβάσεις κανόνων που ρυθμίζουν ζητήματα ή συμβάσεις σχετικές με την άμυνα και την ασφάλεια του κράτους, εκτός αν ρυθμίζονται από σχετικές πράξεις που εξέδωσε η Ε.Ε.,
- παραβάσεις από κανόνες ορισμένων πράξεων που εξέδωσε η Ε.Ε. στους τομείς των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, προϊόντων, αγορών και της πρόληψης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, της ασφάλειας των μεταφορών, και της προστασίας του περιβάλλοντος, στις οποίες προβλέπονται ειδικοί κανόνες για την αναφορά παραβάσεων (όπως αναφέρονται στο Μέρος II του Παραρτήματος του Νόμου).

Πως υποβάλλεται μια καταγγελία;

- Δύο (+1) τρόποι:

1. Υποβολή «εσωτερικής αναφοράς»: δηλ. υποβολή καταγγελίας σε εσωτερικό επίπεδο, εντός του χώρου εργασίας.
2. Υποβολή «εξωτερικής αναφοράς»: δηλ. υποβολή καταγγελίας εκτός του εργασιακού του χώρου, σε μια αρχή του κράτους που είναι αρμόδια για τη διερεύνηση της συγκεκριμένης πράξης.
3. Κατ' εξαίρεση εφόσον πληρούνται συγκεκριμένες προϋποθέσεις, ένας πληροφοριοδότης μπορεί να προβεί σε «δημόσια αποκάλυψη», δηλαδή να διαθέσει προς το κοινό πληροφορίες σχετικά με παραβάσεις.

Υποχρεώσεις εργοδοτών:

- Καθιέρωση διαδικασίας υποβολής και παρακολούθησης εσωτερικών καταγγελιών,
- Ενημέρωσης εργαζομένων για τη διαδικασία.

Υποχρέωση εργοδοτών να ενημερώσουν τους εργαζόμενους σχετικά με τη δυνατότητα υποβολής εξωτερικών καταγγελιών.

Προστατεύονται οι ανώνυμες καταγγελίες;

- Άρθρο 6(1) του Ν. 6(Ι)/2022 θέτει ως προϋπόθεση για την προστασία ατόμου ως πληροφοριοδότη την επώνυμη καταγγελία παραβιάσεων: «[π]ρόσωπο [...] το οποίο επωνύμως αναφέρει παραβάσεις έχει δικαίωμα προστασίας δυνάμει των διατάξεων του παρόντος Νόμου [...]».

«Νοείται ότι, σε περίπτωση που πρόσωπο κατήγγειλε ή δημοσιοποίησε πληροφορίες σχετικά με παραβάσεις ανωνύμως, αλλά στη συνέχεια ταυτοποιήθηκε και υφίσταται αντίποινα, έχει δικαίωμα προστασίας δυνάμει του Κεφαλαίου VI, υπό τον όρο ότι πληροί τις προϋποθέσεις που ορίζονται στο παρόν εδάφιο».

- Όμως, ισχύουν οι υποχρεώσεις εχεμύθειας και εμπιστευτικότητας!

Ένα πρόσωπο προστατεύεται από τον Ν. 6(Ι)/2022 όταν:

1. εμπίπτει στις κατηγορίες προσώπων που αναφέρθηκαν πιο πάνω και έχει συλλέξει τις πληροφορίες μέσα από το εργασιακό περιβάλλον,
2. οι πληροφορίες αφορούν παραβάσεις της εθνικής ή ευρωπαϊκής νομοθεσίας που αναφέρθηκαν πριν,
3. είχε βάσιμους λόγους να θεωρεί ότι οι πληροφορίες σχετικά με παραβάσεις που ανέφερε ήταν αληθείς κατά τον χρόνο της αναφοράς,
4. η καταγγελία έγινε εσωτερικά ή εξωτερικά σε αρμόδια αρχή, ή ο πληροφοριοδότης προέβη σε δημόσια αποκάλυψη (βάσει των προϋποθέσεων που θέτει ο Νόμος),
5. οι πληροφορίες δεν πρέπει να έχουν δοθεί κατά παράβαση των κανόνων προστασίας διαβαθμισμένων πληροφοριών, του δικηγορικού ή ιατρικού απορρήτου, του απορρήτου των δικαστικών διαδικασιών και των κανόνων της ποινικής δικονομίας ή η πρόσβαση σε αυτές και η κοινοποίησή τους να μην συνιστά ποινικό αδίκημα.

Μέρος Γ: Δικαιώματα
και Μέτρα
Προστασίας
Πληροφοριοδοτών

1. Προστασία από εκδικητικές συμπεριφορές ή αντίποινα

- Απαγορεύεται στον εργοδότη (φυσικό ή νομικό πρόσωπο) ή σε άλλο εργαζόμενο (π.χ. προϊστάμενο) να προβεί σε οποιαδήποτε εκδικητική συμπεριφορά ή αντίποινα εις βάρος του πληροφοριοδότη:
 - Π.χ. απόλυση, στέρηση της προαγωγής, μείωση μισθού, αρνητική αξιολόγηση επιδόσεων ή αρνητική επαγγελματική σύσταση, επιβολή πειθαρχικού μέτρου, παρενόχληση.
- Πρόκληση αντιποίνων: ποινικό αδίκημα (ποινή φυλάκισης μέχρι τρία έτη ή χρηματικό πρόστιμο μέχρι €30.000 ή και τις δύο ποινές).

2. Δικαστικά μέτρα για άρση εκδικητικής συμπεριφοράς και διεκδίκηση αποζημίωσης

- Λήψη δικαστικών μέτρων για άρση εκδικητικής συμπεριφοράς και διεκδίκηση αποζημίωσης.

3. Προστασία από τυχόν αστική ευθύνη

- Εάν ο πληροφοριοδότης αναγκάζεται να αποκαλύψει πληροφορίες, στοιχεία, έγγραφα, για τα οποία ισχύει κάποιος περιορισμός (π.χ. για λόγους απορρήτου, ή προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα), δεν υπέχει οποιαδήποτε αστική ευθύνη.
- Ο πληροφοριοδότης δεν έχει ευθύνη σε σχέση με αστικές διαδικασίες όπως είναι η αγωγή για δυσφήμιση, προσβολή των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, κ.ά.
- Όμως:
 - ο πληροφοριοδότης δεν προστατεύεται όταν η απόκτηση ή η πρόσβαση στις πληροφορίες αυτές συνιστά ποινικό αδίκημα.

4. Μάρτυρας σε ποινική διαδικασία

- Σε περίπτωση που ο πληροφοριοδότης κληθεί ως μάρτυρας σε ποινική δίωξη προσώπου που αναφέρθηκε στην καταγγελία, τότε απολαμβάνει μέτρα προστασίας για τη διαφύλαξη της ανωνυμίας του (π.χ. κατάθεση στην απουσία του κατηγορούμενου, μαρτυρία μέσω κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης, οπτικογράφηση κατάθεσης, ένταξη στο Σχέδιο Προστασίας Μαρτύρων και Συνεργατών της Δικαιοσύνης) (άρθρο 22).

5. Τήρηση εμπιστευτικότητας

- Η ταυτότητα του πληροφοριοδότη δεν αποκαλύπτεται σε οποιονδήποτε άλλον πέραν από τα πρόσωπα τα οποία είναι αρμόδια να λαμβάνουν ή να παρακολουθούν τις καταγγελίες, χωρίς τη ρητή συγκατάθεση του εν λόγω προσώπου.
- Η ταυτότητα αποκαλύπτεται μόνον σε περίπτωση που η αποκάλυψη αποτελεί αναγκαία και αναλογική υποχρέωση που επιβάλλεται από το ενωσιακό ή εθνικό δίκαιο, στο πλαίσιο ερευνών ή δικαστικών διαδικασιών, με σκοπό τη διασφάλιση των δικαιωμάτων υπεράσπισης του προσώπου που καταγγέλθηκε και προτού προβούν σε αποκάλυψη, ενημερώνουν τον πληροφοριοδότη, εκτός αν η ενημέρωση αυτή υπονομεύει τις έρευνες ή τις δικαστικές διαδικασίες.
- Παράβαση υποχρέωσης τήρησης εμπιστευτικότητας: ποινικό αδίκημα (ποινή φυλάκισης μέχρι 3 έτη ή χρηματική ποινή μέχρι €30.000 ή και τις δύο ποινές).

Τι γίνεται σε περίπτωση ψευδούς καταγγελίας;

- Ποινική ευθύνη ατόμου που προβαίνει σε ψευδείς καταγγελίες (Άρθρο 39(2)):
 - «Πρόσωπο το οποίο εν γνώσει του προβαίνει σε ψευδείς αναφορές ή σε ψευδείς δημόσιες αποκαλύψεις είναι ένοχο ποινικού αδικήματος και, σε περίπτωση καταδίκης του, υπόκειται σε ποινή φυλάκισης που δεν υπερβαίνει τα τρία (3) έτη ή σε χρηματική ποινή που δεν υπερβαίνει τις τριάντα χιλιάδες ευρώ (€30.000) ή και στις δύο αυτές ποινές».
- Αγώγιμο δικαίωμα σε αποζημιώσεις ατόμου που υπέστη ζημιά (άρθρο 29):
 - «Άνευ επηρεασμού οποιουδήποτε άλλου ένδικου μέσου ή θεραπείας που προβλέπεται δυνάμει των διατάξεων οποιουδήποτε άλλου Νόμου ή Κανονισμών, πρόσωπο που υπέστη ζημιά από ψευδείς ή ανακριβείς ή παραπλανητικές αναφορές ή ψευδείς ή ανακριβείς ή παραπλανητικές δημόσιες αποκαλύψεις έχει αγώγιμο δικαίωμα εναντίον του αναφέροντος».

Τροποποιητικό Νομοσχέδιο από ΥΔΔΤ

- Σκοπός η περαιτέρω ενίσχυση της προστασίας του πληροφοριοδότη
- Θα δύναται να αιτείται διάταγμα Δικαστηρίου και να ζητά προσωρινό διάταγμα για την αποτροπή ή τον τερματισμό των αντιποίνων, απειλών ή της απόπειρας αντεκδίκησης που δέχεται στο χώρο εργασίας του.
- Θα δίνεται η δυνατότητα στον εργαζόμενο πληροφοριοδότη να ζητήσει την επαναφορά των πραγμάτων στην κατάσταση που βρισκόταν πριν την επιβολή των αντιποίνων π,χ την επανπρόσληψη του ή ανάκληση μετάθεσης.
- Η άρνηση του εργοδότη να συμμορφωθεί, θα προσμετράται επιβαρυντικά στην επιβολή ποινής από το Δικαστήριο, όσο και στον καθορισμό του ύψους της αποζημίωσης που θα επιδικαστούν υπέρ του εργαζόμενου και εναντίον του εργοδότη για εκδικητική συμπεριφορά εις βάρος του.
- δημιουργείται η υποχρέωση στον πληροφοριοδότη να ενημερώνει τις αρμόδιες αρχές σε περίπτωση που υποβάλλει ταυτόχρονα καταγγελία σε περισσότερες από μία αρμόδια αρχή.

Μέρος Δ:
Υποχρεώσεις
Εργοδοτών

Βασικές υποχρεώσεις εργοδοτών

1. Καθιέρωση «εσωτερικών διαύλων αναφοράς» για την υποβολή των εσωτερικών καταγγελιών,
2. Θέσπιση διαδικασιών παραλαβής και παρακολούθησης εσωτερικών καταγγελιών,
3. Λήψη μέτρων προστασίας των πληροφοριοδοτών εντός του εργασιακού χώρου.

1. Υποχρέωση καθιέρωση «εσωτερικών διαύλων αναφοράς»

Τι είναι «εσωτερικός δίαυλος αναφοράς»;

- Είναι ένας εσωτερικός μηχανισμός ο οποίος θα πρέπει να δημιουργηθεί από τους εργοδότες για να παραλαμβάνει τις εσωτερικές αναφορές, δηλαδή τις καταγγελίες που μπορούν να υποβάλουν εργαζόμενοι εντός του χώρου εργασίας τους.

Ποιος έχει υποχρέωση καθιέρωσης εσωτερικών δίαυλων;

1. Όλα τα νομικά πρόσωπα του δημόσιου ή/και ευρύτερου δημόσιου τομέα (π.χ. ημικρατικοί οργανισμοί, δημόσιες υπηρεσίες, γραφεία ανεξάρτητων αρχών).
 2. Νομικά πρόσωπα του ιδιωτικού τομέα, που απασχολούν 50 ή περισσότερους εργαζόμενους (πχ. εταιρείες, βιομηχανίες, κλπ.).
 3. Νομικά πρόσωπα του ιδιωτικού τομέα που απασχολούν λιγότερους από 50 εργαζόμενους αλλά που δραστηριοποιούνται σε συγκεκριμένους τομείς (π.χ. τομείς χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, προϊόντων και αγορών, πρόληψης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας).
- Ο Νόμος δεν δημιουργεί υποχρέωση καθιέρωσης εσωτερικών διαύλων για νομικά πρόσωπα του ιδιωτικού τομέα που απασχολούν λιγότερους από 50 εργαζόμενους, **αλλά ο Νόμος τα ενθαρρύνει όπως το πράξουν σε εθελοντική βάση.**

Ποιος μπορεί να οριστεί ως «εσωτερικός δίαυλος»;

- Πρόσωπα ή υπηρεσίες ή τμήματα που υπηρετούν εντός του νομικού προσώπου δημοσίου και ιδιωτικού τομέα.
- Το πρόσωπο ή υπηρεσία που θα οριστεί εξαρτάται από τη δομή του κάθε νομικού προσώπου, και μπορεί να είναι:
 - υπεύθυνοι συμμόρφωσης,
 - υπεύθυνοι επαγγελματικής ακεραιότητας,
 - νομικοί υπεύθυνοι,
 - οικονομικοί διευθυντές,
 - επικεφαλής ελεγκτές,
 - μέλη του διοικητικού συμβουλίου,
 - μονάδες εσωτερικού ελέγχου (στην περίπτωση προσώπων δημοσίου δικαίου, όπου λειτουργούν μονάδες εσωτερικού ελέγχου).
- Ως εσωτερικοί δίαυλοι μπορούν να οριστούν τρίτα πρόσωπα (δηλ. πρόσωπα που δεν ανήκουν στο δυναμικό του νομικού προσώπου), όπως:
 - πάροχοι πλατφορμών εξωτερικής αναφοράς,
 - εξωτερικοί σύμβουλοι/ελεγκτές,
 - εκπρόσωποι συνδικαλιστικών οργανώσεων,
 - εκπρόσωποι των εργαζομένων.

2. Υποχρέωση θέσπισης διαδικασιών παραλαβής και παρακολούθησης εσωτερικών αναφορών/καταγγελιών

Τρόπος υποβολής καταγγελίας και κοινοποίηση βεβαίωσης παραλαβής

- Οι καταγγελίες μπορούν να υποβάλλονται:
 - Γραπτώς (με ταχυδρομείο, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, συμπλήρωση ειδικού εντύπου, τηλεομοιότυπο),
 - Προφορικώς (π.χ. μέσω τηλεφώνου, προσωπικής συνάντησης, συστήματος φωνητικών μηνυμάτων με καταγραφή συνομιλίας),
 - Και με τους δύο τρόπους.
- Με την παραλαβή της καταγγελίας, και εντός (7) επτά ημερών, κοινοποιείται στον πληροφοριοδότη βεβαίωση παραλαβής της.

Παρακολούθηση καταγγελιών

- Μετά την παραλαβή της καταγγελίας, υπάρχει υποχρέωση επιμελούς «παρακολούθησης».
 - **«Παρακολούθηση»:** αξιολόγηση της ακρίβειας των ισχυρισμών που περιλαμβάνονται στην καταγγελία και, ανάλογα με την περίπτωση και το είδος της πιθανής παράβασης, λήψη μέτρων για αντιμετώπιση της αναφερόμενης παράβασης.
- Παραδείγματα μέτρων παρακολούθησης:
 - έναρξη εσωτερικής διερεύνησης και κοινοποίηση στον πληροφωριοδότη των πορισμάτων και των μέτρων που λήφθηκαν εσωτερικά για αντιμετώπιση της παραβίασης,
 - έναρξη δικαστικών διαδικασιών,
 - παραπομπή σε αρμόδια αρχή για περαιτέρω έρευνα,
 - περάτωση της διαδικασίας λόγω έλλειψης επαρκών αποδεικτικών στοιχείων,
 - επικοινωνία με τον πληροφωριοδότη, ώστε να παράσχει διευκρινίσεις ή περαιτέρω πληροφορίες, εφόσον αυτό απαιτείται υπό τις περιστάσεις.
- Η παρακολούθηση μπορεί να γίνεται είτε από τα ίδια τα πρόσωπα που έλαβαν την καταγγελία (δηλ. τον εσωτερικό δίαυλο αναφοράς), ή μπορεί ακόμη να οριστεί κάποιο άλλο αμερόληπτο πρόσωπο ή υπηρεσία, για τον σκοπό αυτό.

Ενημέρωση του πληροφοριοδότη

- Ο πληροφοριοδότης πρέπει να λαμβάνει «ενημέρωση» σχετικά με την πορεία της διερεύνησης της καταγγελία εντός 3 μηνών από την ημερομηνία αποστολής βεβαίωσης παραλαβής της αναφοράς.
- Πρέπει, δηλαδή, να λάβει πληροφορίες σχετικά με τα μέτρα που έχουν ληφθεί ή προβλέπεται να ληφθούν στο πλαίσιο της διαδικασίας παρακολούθησης.

Παροχή πληροφοριών σχετικά με διαδικασίες υποβολής καταγγελιών

- Οι εργοδότες έχουν υποχρέωση:
 - να ενημερώσουν τους εργαζόμενους σχετικά με τις διαδικασίες υποβολής εσωτερικών καταγγελιών που έχουν θεσπίσει,
 - να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με διαδικασίες υπό τις οποίες μπορούν να υποβάλουν εξωτερική καταγγελία.
- Για τη διευκόλυνση των εργοδοτών και εργαζομένων, το ΥΔΔΤ έχει αναρτήσει στην ιστοσελίδα του κατάλογο με τις αρμόδιες αρχές που μπορούν να λάβουν εξωτερικές καταγγελίες, ανάλογα με το είδος της παραβίασης που επιθυμεί το πρόσωπο να καταγγείλει. [ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΡΜΟΔΙΩΝ ΑΡΧΩΝ ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 17.10.2023.pdf \(mjpo.gov.cy\)](#)

ΑΡΜΟΔΙΕΣ ΑΡΧΕΣ

Ανάλογα με το θέμα :

Γενικό Λογιστήριο της Δημοκρατίας, Ελεγκτική Υπηρεσία της Δημοκρατίας, Ανεξάρτητη Αρχή κατά της Διαφθοράς, Κεντρική Τράπεζα, Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, Υπηρεσία Προστασίας Καταναλωτή (Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας), Αρχή Δημόσιας Εποπτείας Ελεγκτικού Επαγγέλματος, Έφορος Ασφαλίσεων, Υπηρεσία Προστασίας Καταναλωτή (Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας), Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων, Υφυπουργείο Ναυτιλίας, Αστυνομία, Τμήμα Περιβάλλοντος (Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος), Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας (Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων), Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων, Τμήμα Αλιείας και Θαλασσίων Ερευνών, Τμήμα Δασών, Τμήμα Περιβάλλοντος, Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Κτηνιατρικές Υπηρεσίες, Τμήμα Ιατρικών Υπηρεσιών και Υπηρεσιών Δημόσιας Υγείας, Φαρμακευτικές Υπηρεσίες (Υπουργείο Υγείας), Επίτροπος Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, Αρχή Ψηφιακής Ασφάλειας, Επιτροπή Προστασίας του Ανταγωνισμού, Γραφείου Εφόρου Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων, Τμήμα Φορολογίας (Υπουργείο Οικονομικών).

Εμπιστευτικότητα ταυτότητας πληροφοριοδότη και αναφερόμενου

- Οι εργοδότες οφείλουν να διασφαλίσουν ότι οι εσωτερικοί δίαυλοι λειτουργούν με τέτοιο τρόπο ώστε να διασφαλίζεται η προστασία της εμπιστευτικότητας της ταυτότητας του πληροφοριοδότη και κάθε τρίτου προσώπου που κατονομάζεται στην καταγγελία και να εμποδίζεται η πρόσβαση σε αυτή από μη εξουσιοδοτημένα μέλη του προσωπικού.

Εμπιστευτικότητα εμπορικών απορρήτων

- Εάν κατά την παραλαβή και παρακολούθηση καταγγελίας, οι εσωτερικοί δίαυλοι λαμβάνουν πληροφορίες σχετικά με παραβάσεις, στις οποίες περιλαμβάνονται εμπορικά απόρρητα, απαγορεύεται να χρησιμοποιούν ή να αποκαλύπτουν τα εν λόγω εμπορικά απόρρητα για σκοπούς που υπερβαίνουν το αναγκαίο για την ορθή παρακολούθηση της καταγγελίας.

Επεξεργασία προσωπικών δεδομένων

- Οποιαδήποτε επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (δηλ. πληροφοριών οι οποίες δυνατόν να αποκαλύψουν την ταυτότητα ενός ατόμου, όπως ονοματεπώνυμο, ταυτότητα, τηλέφωνο) κατά την παραλαβή και παρακολούθηση καταγγελίας, διενεργείται σύμφωνα με τις ισχύουσες νομοθεσίες.

Τήρηση αρχείων καταγγελιών

- Οι εργοδότες έχουν υποχρέωση τήρησης αρχείων με όλες τις καταγγελίες/αναφορές που υποβάλλονται, τηρουμένων πάντοτε των απαιτήσεων εμπιστευτικότητας.
- Ο Νόμος προβλέπει ειδικές ρυθμίσεις για υποβολή προφορικών καταγγελιών, κατ' ιδίαν, μέσω τηλεφώνου ή μέσω άλλου συστήματος τηλεφωνικών μηνυμάτων με καταγραφή της συνομιλίας.
- Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που συλλέγονται στο πλαίσιο παραλαβής και παρακολούθησης αναφορών, διαγράφονται εντός 3 μηνών από την ημερομηνία περάτωσης της διαδικασίας παρακολούθησης.

3. Υποχρέωση λήψης μέτρων προστασίας και στήριξης πληροφοριοδοτών

Απαγόρευση εκδικητικών συμπεριφορών και αντιποίνων

- Απαγορεύονται αντίποινα, απειλές ή ενέργειες αντεκδίκησης κατά πληροφοριοδότη, όπως:
 - παύση, απόλυση ή ισοδύναμο μέτρο,
 - υποβιβασμό ή στέρηση της προαγωγής,
 - μείωση μισθού, μεταβολή ωραρίου εργασίας,
 - μεταβίβαση καθηκόντων, αλλαγή τόπου εργασίας,
 - στέρηση κατάρτισης,
 - αρνητική αξιολόγηση επιδόσεων ή αρνητική επαγγελματική σύσταση,
 - επιβολή ή εφαρμογή οποιουδήποτε πειθαρχικού μέτρου, επίπληξης ή άλλης ποινής, περιλαμβανομένης χρηματικής ποινής,
 - καταναγκασμό, εκφοβισμό, παρενόχληση ή περιθωριοποίηση,
 - διάκριση, μειονέκτημα ή άδικη αντιμετώπιση,
 - μη μετατροπή σύμβασης προσωρινής απασχόλησης σε μόνιμη, ενώ ο εργαζόμενος είχε δικαιολογημένη εμπιστοσύνη ότι θα του προσφερθεί μόνιμη απασχόληση,
 - μη ανανέωση ή πρόωρη διακοπή σύμβασης προσωρινής απασχόλησης,
 - βλάβη, περιλαμβανομένης προσβολής της φήμης, ιδίως στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, ή οικονομική ζημία, περιλαμβανομένης επιχειρηματικής ζημίας και απώλειας εισοδήματος,
 - καταχώριση σε μαύρη λίστα βάσει τομεακής ή κλαδικής επίσημης ή ανεπίσημης συμφωνίας, που μπορεί να συνεπάγεται ότι το πρόσωπο δεν πρόκειται να βρει θέση εργασίας στον τομέα ή στον κλάδο στο μέλλον,
 - πρόωρη διακοπή ή ακύρωση σύμβασης για εμπορεύματα ή υπηρεσίες,
 - ακύρωση άδειας ή έγκρισης,
 - παραπομπή για ψυχιατρική ή ιατρική παρακολούθηση,
 - μονομερή βλαπτική μεταβολή των συνθηκών εργασίας, που προκαλεί άμεση ή έμμεση, υλική ή ηθική, ζημιά στον εργαζόμενο ή προσβάλλει, με οποιοδήποτε τρόπο, την προσωπικότητα ή την αξιοπρέπειά του.

Υποχρέωση προστασίας πληροφοριοδότη

- Κάθε εργοδότης οφείλει να προστατεύσει τους εργαζόμενους από κάθε πράξη προϋσταμένου τους ή οποιουδήποτε άλλου εργαζόμενου, η οποία συνιστά αντίποινα λόγω της καταγγελίας.
- Οι εργοδότες οφείλουν να λαμβάνουν κάθε πρόσφορο και έγκαιρο μέτρο, για να τις αποτρέψουν.
- Μόλις περιέλθουν σε γνώση των εργοδοτών συγκεκριμένα αντίποινα λόγω καταγγελίας, οφείλουν να λάβουν πρόσφορα μέτρα για την άρση και μη επανάληψη των αντιποίνων, και για την άρση των συνεπειών τους.
- Εάν οι εργοδότες αποτύχουν και δεν λάβουν μέτρα προς αποτροπή των συμπεριφορών αυτών, τότε μπορεί να θεωρηθούν **συναδικοπραγούντες**, με την ίδια ευθύνη ως να είχαν οι ίδιοι προβεί σε αντίποινα, απειλές ή ενέργειες αντεκδίκησης κατά του πληροφοριοδότη.

Υποχρέωση παροχής πληροφοριών προς τους εργαζόμενους

- Οι εργοδότες οφείλουν να παρέχουν εύκολη και δωρεάν πρόσβαση σε πλήρεις και ανεξάρτητες πληροφορίες και συμβουλές σχετικά με τις διαδικασίες και τα μέσα έννομης προστασίας που είναι διαθέσιμα για την προστασία των πληροφοριοδοτών από τυχόν αντίποινα, απειλές ή ενέργειες αντεκδίκησης.
- Οι εργοδότες οφείλουν να συντάξουν σχετικά ενημερωτικά έντυπα που να περιλαμβάνουν πληροφορίες με τα πιο πάνω.

Απαγόρευση άρσης δικαιωμάτων και μέσων έννομης προστασίας πληροφοριοδοτών

- Ο Νόμος απαγορεύει ρητά την απεμπόληση των δικαιωμάτων και των μέσων προστασίας, που προσφέρει στους πληροφοριοδότες, είτε μέσα από συμφωνία, ή όρο απασχόλησης ή πολιτική που ισχύει στο εργασιακό περιβάλλον.
- Τέτοιοι όροι θεωρούνται άκυροι.

Συνέπειες παράβασης υποχρεώσεων

- Το άρθρο 39(1) του Νόμου ποινικοποιεί τις ακόλουθες πράξεις:
 - (α) παρεμπόδιση ή απόπειρα παρεμπόδισης υποβολής καταγγελίας,
 - (β) εκδικητική συμπεριφορά ή αντίποινα εις βάρος ατόμων που προστατεύονται από τον Νόμο,
 - (γ) την κακόβουλη κίνηση διαδικασίας κατά ατόμων που προστατεύονται από τον Νόμο,
 - (δ) παράβαση της υποχρέωσης τήρησης του εμπιστευτικού χαρακτήρα της ταυτότητας του πληροφοριοδότη.
- Πρόσωπο που καταδικάζεται για τα πιο πάνω υπόκειται σε ποινή φυλάκισης που δεν υπερβαίνει τα 3 έτη ή σε χρηματική ποινή που δεν υπερβαίνει τις €30.000 ή και στις δύο αυτές ποινές.
- Ποινική ευθύνη μπορεί να έχουν και νομικά πρόσωπα.

Καταληκτικά σχόλια

- Ο Νόμος 6(Ι)/2022 αποτελεί ένα από τα εργαλεία της Κυβέρνησης για την πρόληψη της διαφθοράς και την προαγωγή της διαφάνειας.
- Προσπαθεί να ευαισθητοποιήσει, να αλλάξει νοοτροπίες και να αναδιαμορφώσει τη συμπεριφορά και την αντίληψη μιας σημαντικής μερίδας της κοινωνίας – των εργαζομένων – στα θέματα διαφθοράς και διαφάνειας.
- Ενδυναμώνει το πλαίσιο συμμετοχής μη κρατικών φορέων, όπως ιδιωτικών επιχειρήσεων, στην ευρύτερη πολιτική καταπολέμησης της διαφθοράς.
- Θωρακίζει τον εργαζόμενο από πιθανά, ενισχύει τη χρηστή διοίκηση και λογοδοσία.
- Ωθεί την κοινωνία να αντιστέκεται και να προλαμβάνει τη διαφθορά.

Ευχαριστώ για την προσοχή σας!

